

4. Основний Закон Угорщини від 25 квітня 2011 р. URL: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100425.atv>

5. Шаповал В. М. Конституційне право зарубіжних країн: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 464 с.

6. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

УДК 342.9:343.3

ПРИХОВАНІ ЗМІНИ У РЕФОРМУВАННІ БЮРО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

Макарчук В.В.

*д.ю.н., доцент, доцент кафедри конституційного права та
теоретико-правових дисциплін*

Білоцерківський національний аграрний університет
м. Біла Церква, Україна

Анотація. У тезах досліджується проблематика «прихованого» реформування Бюро економічної безпеки України під час дії воєнного стану. Проаналізовано законодавчі ініціативи щодо розширення його повноважень у сфері електронних комунікацій та визначено основні правові ризики таких змін в контексті забезпечення національної безпеки.

Ключові слова: Бюро економічної безпеки, економічна безпека, законопроект, прихована реформа, правовий статус, правоохоронні органи.

Реформування правоохоронної системи України, зокрема в контексті забезпечення національної безпеки, є важливою складовою євроінтеграційних процесів. Бюро економічної безпеки України (Далі - БЕБ) було створено як єдиний правоохоронний орган для боротьби з економічними злочинами. Водночас сучасні тенденції до включення суттєвих змін до профільного законодавства ускладнює їх публічне обговорення та правову оцінку.

Законопроект №14345-1 від 15 січня 2026 року, маскується під зміни до Закону про державну допомогу суб'єктам господарювання під час воєнного стану, але фактично викладає Закон «Про Бюро економічної безпеки України» у новій редакції. Цей проєкт розглядається Комітетом Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій 25 березня 2026 року [1].

БЕБ визначається як центральний орган виконавчої влади зі спеціальним правовим статусом, відповідальний за контррозвідувальний захист економічної безпеки, інтереси у зовнішньоекономічній діяльності та протидію правопорушенням, що впливають на економіку; інші органи заборонено проводити контррозвідку в цій сфері. Діяльність координується Кабінетом Міністрів України, а детективи БЕБ набувають повноважень оперативно-розшукової, контррозвідувальної діяльності та досудового розслідування.

Вводиться єдина інформаційна система БЕБ для автоматизації виявлення правопорушень, поняття «рекомендацій» для органів влади та бізнесу щодо ризиків, а також доступ до державних реєстрів безоплатно. БЕБ отримує функції аналітичних висновків, обміну інформацією з іншими органами з чіткими строками та відповідальністю за ненадання даних [2].

Реформа посилює роль БЕБ в період дії воєнного стану, гармонізуючи з європейськими стандартами, але ризикує концентрацією повноважень без прозорості, що потребує дискусії в контексті забезпечення національної безпеки. Так, законопроект №14345-1 позиціонує БЕБ як ключовий орган для контррозвідувального захисту економічної безпеки держави, зовнішньоекономічних інтересів та протидії правопорушенням, що загрожують економіці. Це відповідає завданням БЕБ: запобігання, виявлення та розслідування злочинів проти функціонування економіки, з пропозиціями змін до законодавства для усунення схем протиправної діяльності [4].

Реформа інтегрує БЕБ у Комплексний стратегічний план реформування органів правопорядку на 2023-2027 роки [4], модернізуючи сектор безпеки згідно стандартів ЄС, з фокусом на цифровізацію, ризик-орієнтований підхід та стратегічне прогнозування. БЕБ отримує монополію на контррозвідку в

економічній сфері, виключаючи інші органи, що посилює координацію з урядом та нагляд прокурорів.

Посилення повноважень детективів (оперативно-розшукова, контррозвідувальна діяльність) та доступ до реєстрів дозволяє оперативно нейтралізувати економічні ризики від гібридних загроз, як кібератаки чи схеми ухилення від оподаткування під час воєнного стану. Реформа гармонізує з державною допомогою для бізнесу, запобігаючи зловживанням, що критичні для економічної стійкості України.

Отже, в даний час є наявні тенденції до «прихованого» реформування правоохоронних органів в контексті забезпечення національної безпеки. Розширення повноважень БЕБ є виправданим з точки зору підвищення ефективності боротьби з економічною злочинністю, однак воно має супроводжуватися забезпеченням прозорості законодавчого процесу. Необхідно також тримати баланс між парламентським та громадським контролем за діяльністю БЕБ, що дозволить мінімізувати ризики порушення прав людини та забезпечити дотримання принципів верховенства права.

Список використаних джерел:

1. Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» щодо особливостей застосування його положень під час дії правового режиму воєнного стану та вдосконалення моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання : *Законопроекти*. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/69510> (дата звернення: 13.04.2026).

2. Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» щодо відновлення дії його окремих норм, особливостей їх застосування під час дії правового режиму воєнного стану та удосконалення проведення моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання. *Верховна Рада України* : *Законопроекти*. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/59447> (дата звернення: 13.04.2026).

3. Про електронні комунікації : Закон України від 16.12.2020 № 1089-IX : станом на 27 лют. 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-20#Text> (дата звернення: 13.04.2026).

4. Про Комплексний стратегічний план реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023-2027 роки : Указ Президента України від 11.05.2023 № 273/2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/273/2023#Text> (дата звернення: 13.04.2026).

УДК 342.25

ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА ТА ШКОДА, СПРИЧИНЕНА РОСІЙСЬКОЮ АГРЕСІЄЮ

Линник Т. В.,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри конституційного права та теоретико-правових дисциплін

Білоцерківський національний аграрний університет

м. Біла Церква, Україна

Анотація. Проаналізовано шкоду заподіяну територіальним громадам російською агресією. Встановлено, що зазначена ситуація зумовлює потребу у розв'язанні питання механізмів та форм встановлення, обрахування та відшкодування територіальній громаді шкоди, спричиненої масштабною російською агресією.

Ключові слова: колективні права, місцеве самоврядування, Реєстр збитків, російська агресія, сталий розвиток, територіальна громада

Правовий статус територіальної громади останні тридцять років активно досліджується у вітчизняному муніципальному праві, проте відповідна проблематика досі не має фіналізованого доктринального, прецедентного та нормативного бачення, й окремі виклики у цій сфері були максимально загострені під час масштабної російської агресії.

Як констатував у цьому вимірі О.В. Батанов, актуальність дослідження